

M.A.Part -I
and
M.A.Part -II

2010 संस्कृत

Prospectus No.101110

अमरावती विद्यापीठ
AMRAVATI UNIVERSITY

वाङ्मय विद्याशाखा
(FACULTY OF ARTS)
वाङ्मय पारंगत परीक्षा

अभ्यासक्रमिका
भाग-१ व भाग-२, २०१०

PROSPECTUS
OF
M.A. Examination Part-I
and Part-II of 2010

in

Sanskrit

2009

Price Rs. /-

PUBLISHED BY

J.S.Deshpande
Registrar
Amravati University
Amravati- 444 602

-
- © "या अभ्यासक्रमिकेतील (Prospectus) कोणताही भाग अमरावती विद्यापीठाच्या पूर्वानुमती शिवाय कोणासही पुनर्मुद्रित किंवा प्रकाशित करता येणार नाही"
- © "No part of this prospectus can be reprinted or published without specific permission of Amravati University."

एम.ए. भाग १

वेळ ३ तास पेपर पहिला १०० गुण

वैदिक भाषा साहित्य

(VEDIC LANGUAGE & LITERATURE)

Unit-I - १)अग्निसूक्त (१.१) २) इंद्रसूक्त (२.१२.) ३) वरुणसूक्त (७.८८)
२५ गुण

४)उषस् (५.८०) ५) सोम. (९.८०) ६) सरमापाणि संवादसूक्त
(१०.१०८) ७) कितव (१०.३४)

Unit-II - अथर्ववेद सूक्त १५ गुण

१) मेधाजननम् (१.१) २) पितृमेघ (१८-३-१. १०)३) शाला
निर्माणम् (३.४) ४) राष्ट्रभाषा (७.१२) ५) पुरुषसूक्त - Purvarchika
(३१.१.१६)

Unit-III - उपनिषद् - २० गुण

(१) कठोपनिषद् - प्रथम अध्याय

Unit-IV निरुक्त अध्याय १ २० गुण

Unit-V नि पाणिनीय शिक्षा २० गुण

टिप सूक्ताच्या देवता, छन्द, ऋणी आणि स्वरांचे ज्ञान आवश्यक

संदर्भ ग्रंथ-

- (१) New Vedic Selection by Telang and Choube, Bharatiya Vidya Prakashan Varanasi (1997 Edition)
- (२) वैदिक साहित्य और संस्कृती डॉ.बलदेव उपाध्याय वाराणसी.
- ३) वैदिक साहित्य व संस्कृति. तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी
- ४) कठोपनिषद् चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी गीता प्रेस, गौरखपूर.
- ५) निरुक्त - राजवाड

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

वेळ ३ तास ऋग्वेद १०० गुण

प्रश्न १ ला (अ) ५ पैकी ३ श्लोकाचा सटिप्पबीक अनुवाद १५ गुण

(ब) दोन पैकी एका सूक्ताचा सारांश किंवा देवतांची माहिती १० गुण

(२ पैकी १)

(अथर्ववेद व पुरुषसूक्ताचे)

प्रश्न २ रा ५ पैकी ३ मंत्राचे विस्तर विवरण १५ गुण

प्रश्न ३ रा कठोपनिषद -

(अ) ५ पैकी ३ मंत्राचे निरूपण १२ गुण

(ब) टिपणे लिहा ४ पैकी २ किंवा १ दीर्घांतरी प्रश्न
०८ गुण

२ पैकी १

प्रश्न ४ था निरुक्त १० गुण

(अ) संसदर्भ चार पैकी दोन वाक्यांचे विवरण करा

(ब) निरुक्त पध्दतीने चार पैकी दोनांचे निर्वचन करा
१० गुण

प्रश्न ५ वा पाणि नीय शिक्षा

(अ) चार पैकी दोन पद्यांचे विवरण १० गुण

(ब) चार पैकी दोनवर टिपणे लिहा १० गुण

एम.ए.भाग-१ (संस्कृत)

पेपर २ रा

वेळ ३ तास व्याकरण आणि भाषाविज्ञान एकूण गुण १००

Unit-I लघुसिध्दान्तकौमुदी - समासप्रकरणम् २०

Unit-II सिध्दान्तकौमुदी - कारकप्रकरणम् २०

Unit-III (a) What is linguistics nature and scope of defination and teacher of languages
(b) Classification of Languages - The general principles of the gencological (पारिवारिक) and Marphological (आकृतिमूलक) Classification

Unit-IV - वाक्यसंस्पना सिध्दान्त (Syntactic Theory) २०

संदर्भ ग्रंथ

- (१) सिद्धान्तसौमुदी - भट्टोजी दिक्षित.
- (२) लघुसिद्धान्त मौमुदी - म.दा.सा`
- (३) Studies in Indian Linguistics - by B.K.Dalal Bharatiya Kala Prakashan - New Delhi
- (४) Introduction to Sanskrit Linguistics By B.K.Dalai Pratibha Prakashan New Delhi
- (५) संस्कृत भाषा - by भोला शंकर व्यास
- (६) अर्थविज्ञान - डॉ.कपिलदेव द्विवेदी.

एम.ए.भाग-१**पेपर तिसरा****दर्शन**

वेळ ३ तास	गुण १००
Unit-I तर्कसंग्रह दिपिकासहित	४०
Unit-II वेदान्तसार	३०
Unit-III सांख्यकारिका	३०

संदर्भ ग्रंथ

१. तर्कसंग्रह (दीपिकासहित) By Bodas and Athodye Published by Bori Pune-4
२. तर्कसंग्रह - दयानंद भार्गव मोतीलाल बनारसीदास प्रकाशन.
- ३) वैदान्तसार सदानंद Edited by and translated by नलिनी चाफेकर
- ४) सांख्यकारिका - दृढ ईश्वरकृष्ण by जगन्नाथ शास्त्री MLBD publication
- ५) सर्वदर्शन संग्रह - वासुदेव शास्त्री अभ्यंकर
- ६) भारतीय दर्शनसंग्रह - उपनिषतीर्थ द.ब.जोग.
- ७) भारतीय दर्शन - बलदेव उपाध्याय.

तर्कसंग्रह

प्रश्न १ ला	(अ) पाच पैकी ३ वाक्यांचे संपूर्ण विवरण	१८ गुण
	(ब) ४ पैकी २ वर टिपणे लिहा	१२ गुण
प्रश्न २ रा	दोन पैकी १ दीर्घोत्तरी प्रश्न	१० गुण
	वेदान्तसार	
प्रश्न ३ रा	(अ) पाच पैकी ३ वाक्यांचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा	१२ गुण
	(ब) ४ पैकी २ वर टिपणे लिहा	०८ गुण
प्रश्न ४ था	दोन पैकी १ दीर्घोत्तरी प्रश्न	१० गुण
	सांख्यकारिका	
प्रश्न ५ वा	(अ) पाच पैकी तीन कारिकांचे स्पष्टीकरण करा	१५ गुण
	(ब) पाच पैकी तीनवर टिपणे लिहा	१५ गुण

M.A.Part-I (Sanskrit) Paper-IV**साहित्यशास्त्र श्रय दृक श्रव्य काव्य****Poetics and Acsthetics**

Unit-I	पाच प्रमुख चिन्तक - भामट्ट , दण्डी, वामन, आनन्दवर्धन, मम्मट, पं.जगन्नाथ , यांचे प्रमुखसिद्धान्त	२० गुण
Unit-II	भरत नाट्यशास्त्र - अध्याय १ ला	१० गुण
Unit-III	मृच्छकटिक (संपूर्ण नाटक)	३० गुण
Unit-IV	शिशुपालवधम् सर्ग १ ला	२० गुण
Unit-V	आनन्दवर्धन ध्वन्यालोक प्रथम उद्योत	२० गुण

संदर्भ ग्रंथ

- (१) भारतीय काव्यशास्त्र की भूमिका डॉ. नगेन्द्र
- (२) मृच्छकटिक - M.R.Kale
- (३) मृच्छकटिक - शालिग्राम द्विवेदी सामाजिक एवं राजनीतिक अध्ययन विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी.
- (४) ध्वन्यलोक - आनन्दवर्धन के. कृष्णमूर्ती मोतीलाल बनारसीदास

- (५) शिशुपालवधम् - सर्ग १ ला - चौखम्बा प्रकाशन.
 (६) भारतीय साहित्यशास्त्र डॉ.ग.त्र्य.देशपांडे

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

साहित्यशास्त्र व दृक् श्रव्य काव्य

काव्यशास्त्रज्ञाः

प्रश्न १ ला	४ आलंकारिकांपैकी दोनांचे काव्यविषयक सिध्दान्त स्पष्ट करा	२०
	नाट्यशास्त्र	
प्रश्न २ रा	दोन पैकी १ दीर्घोत्तरी प्रश्न अथवा ४ पैकी २ वर टिपणे लिहा	१०
प्रश्न ३ रा	मृच्छकटिकम् ५ पैकी ३ श्लोकाचे ससंदर्भ अनुवाद	१५
प्रश्न ४ था	दोन पैकी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा पाच पैकी दोनवर टिपणे लिहा शिशुपालवधम्	१५
प्रश्न ५ वा	(अ) संसद्रभ विवरणात्मक अनुवाद ५ पैकी ३ श्लोकांचे (ब) चार पैकी दोनवर टिपणे लिहा ध्वन्यालोक	१२
प्रश्न ६ वा	८ पैकी ४ कारिकांचे विवरणासह अनुवाद -	२०

इतिहास पुराण एम.ए.भाग-२ (संस्कृत) (फ)
इतिहास पुराणाचा परिचय तसेच इतिहास

(Introduction to Itihas-Purana Literature and concept of History)

Paper-I

Unit-I	इतिहास व पुराणाचे स्वरूप, रामायण आणि महाभारत चा रचनाकाल, कथावस्तु तसेच काव्यसौंदर्य (Concept of Itihasa and Purana, contents and Poetic beauty of shree Ramayan and Mahabharata)	20
Unit-II	अष्टादश पुराणाचा परिचय व पंचलक्षण (Introduction to is Puranas and application of Panchalaksana to them)	20
Unit-III	इतिहास - पुराणामध्ये आख्यान प्राचीन कला ऐतिहासिक वृत्त (Myths and legends and Historical episodes in Itihas Purana)	20
Unit-IV	पाठ्यग्रंथ - महाभारत नलोपाख्यान (वनपर्व) Text: Nalopakhyaana from Mahabharata)	20
Unit-V	पाठ्यग्रंथ - कल्हणकृत राजतरंगिणी सप्रम तरंग Text : Taranga VII from Kalhana's Rajatarangini	20

Book Recommended

- १) नलोपाख्यानम् - अनु जगदम्बाप्रसाद सिन्हा
- २) राजतरंगिणी - अनु. रामतेज शास्त्री, पंडीत पुस्तकालय, काशी.
- ३) आदिकवी वाल्मिकी - राधावल्लभ तिवारी, संस्कृत परिषद, विश्वविद्यालय, सागर.
- ४) इतिहास - पुराणाचे अनुशिलन, रामशंकर, भट्टाचार्य, वाराणसी १९६३
- ५) Historical and Cultural studies in the Puran as by S.N.Roy allahabad 1978

Paper-II

इतिहास काव्य (Itihas - Kavyas)

Unit-I	वाल्मिकी रामायण - सुन्दरकांड प्रथम २५ सर्ग (Walmiki Ramayan Sundarakanda Contes 16-30)	20
Unit-II	वाल्मिकी रामायण, सुन्दरकाण्ड, सर्ग - १६-३० (Walmiki, Ramayana Sundarakanda Contes 16-30)	20
Unit-III	महाभारत आदिपर्व अध्याय १-२० (Mahabharata Adiparva Chapters १-२०)	20
Unit-IV	महाभारत आदिपर्व अध्याय २१-४० (Mahabharata Adiparva Chapters -२१-४०)	20

Unit-V	शान्तिपर्व - राजधर्म प्रकरण अध्याय -५०-७० (Santiparva - Rajadharm Prakarana Chapter 50th to 70th)	20
--------	---	----

Books Recommended

- १) रामायण - सुन्दरकाण्ड Ramayana- Sundarkanda Edn. Oriental institute Vadodara.
- २) Mahabharata Edn BORI Pune.
- ३) पुराणानाम काव्यरूपताय : विवेचनम् R.P.Vedalkar, Jammu. 1074
- ४) Ramayana, Hindi Tr.by Chandrashekhar Shastri, Patna
- ५) The Ramayana Eng Tr.by M.L.Sen Calcutta 1976

Paper-III पुराण (Puranas)

Unit-I	श्रीप्रद्भागवत पंचम स्कन्ध	20
Unit-II	विष्णुपुराण प्रथम अध्याय १० (Visnuparana First 10 Chapters)	20
Unit-III	पद्मपुराण - स्वर्गखण्ड	20
Unit-IV	मत्स्यपुराण अध्याय १ ते २५ १-२५	20
Unit-V	मत्स्यपुराण अध्याय २६ ते ५० (कुरुवंश वर्णनापर्यंत)	20

Books Recommended

- १) Itihas - Puranakhyana - Sangraha Ed.Radha Vallabh Tripathi Sahitya Academic Delhi 1919.
 - २) Markandeya Purana - 1913
 - ३) Valmiki Ramayana - Oriental Institute, Vadodara.
 - ४) Vishnupurana - Tr,by M.N.Dutta. Varanasi, 1972.
 - ५) Skandapurana - Tr.by G.V.Tagare Delhi. 1992-94
- (ख) धर्मशास्त्र आणि नितीशास्त्र

Paper-I धर्मशास्त्र - नीतीशास्त्र परंपरा सामाजिक, राजनैतिक तसेच विधीसंबंधी चिन्तन (Introduction of Dharmasastra Nitisastra Sociol Political and Legal Thought to India)

Unit-I	महाभारत अनुशासन पर्व	20
Unit-II	तैत्तिरीय उपनिषद् - शिक्षावल्ली भृगुवल्ली (शैक्षणिक विचारधारा)	20
Unit-III	मनुस्मृति - अध्याय ७	20
Unit-IV	नीतीशास्त्राचा इतिहास	20

Unit-V चाणाक्यनीती 20

Books Recommended

- 1) History of Dharmasastra - P.V.Kane Vo.I Lit)
- 2) तैत्तिरीय उपनिषद् (शांकरभाष्यसहित) गीताप्रेस गोरखपुर
- 3) मनुस्मृती - चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी.
- 4) प्राचीन भारतीय शिक्षणपद्धती - अ.म.अळतेकर
- 5) प्राचीन भारतीय साहित्य की सांस्कृतिक भूमिका - रामजी उपाध्याय

Paper-II धर्मशास्त्र : मूलग्रन्थ (Dharmashastra) Basic Texts

Unit-I	आपस्तम्ब धर्मसूत्र, हरिदत्त टीकासहित (Apastamba Dharmasutra with the Commentary of Haridatta)	20
Unit-II	पराशरस्मृति (Parasara - Smrti)	20
Unit-III	याज्ञवल्क्य - याज्ञवल्क्यस्मृती पूर्वाध -श्लोक संख्या मीताक्षरासह Yadnavalkya Smrti -Vyavaharadhyaya-with Mitaksara	20
Unit-IV	याज्ञवल्क्यस्मृति व्यवहाराध्याय-उत्तरार्ध -श्लोक संख्य मीताक्षरासह Yadnyavalkya, Smrti-Vyavaharadhyaya-with Mitaksara	20
Unit-V	दत्तक मीमांसा - (Dattak Mimamsa)	20

Books Recommended

1. History of Dharma Sastra Vol.P.V.Kane
2. Hindu Samskaras - Rajbali Pandey
3. Hindu Law - Mayne
4. Hindu Law - Mayne
5. India of Vedio Kalpasutras- Ram Gopal
6. The Law of inheritapce Acording to Mitaksara (Eng. Tr.)
H.T.Cotebrooke institutes of Parasara (Trans) V.V.Bhattacharya
7. Two Treatises in the Hindu Law of inheritance (introduction)
H.T.Colebrooke
8. Rajetharma - V.V.Rangaswamy Yengar.
9. याज्ञवल्क्यस्मृति व्यवहाराध्याय- मिताक्षरा प्रकाश संस्कृत हिंदी व्याख्यासहित.
Tr.by Dr.Umeshchandra Pandey, Chamkhamba, Prakashan 1967

Paper -III अर्थशास्त्र तथा नीतिशास्त्र

(Arthashastra and Nitishastra)

Unit-I	महाभारत शान्तिपर्व (राजधर्म) अध्याय 9 ते 24 (Mahabharata Santi- Parva (Raj Dharma 56-120)	20
--------	--	----

Unit-II अर्थशास्त्र अधिकरण - I VII
(Arthashastra - Adhikarana IVII) 20

Unit-III अर्थशास्त्र अधिकरण VIII - XV
(Arthashastra - Adhikarana VIII -XV) 20

Unit-IV शुक्रनीति (Shukraniti) 20

Unit-V लघु अर्थनीति, हेमचन्द्र (Laghu Arthaniti Hemachandra) 20
(Niti Satak-Bhartrhari)-----

Books Recommended

1. Mahabharata : The Great epic of India V.S. Sukthankar & other Eds. Vol.13 to 16 Bori Pune.
2. The Kautiliya Arthashastra R.P.Kangale, Motilal Banarshidas Delhi.
3. Shukraniti - Shukracharya, MiharachandrakrataBhashatikasameta Bombay, Venkateshvar Steam Press.
4. History of Dharmashastra P.V.Kane Vo.III
5. Hindu Polity- K.P.Jayaswal
6. State and Govt.in Ancient India- A.S.Altekar
7. The State in Ancient India- Aes Beni Prasad.

(ग) व्याकरण (Vyakaran)

Paper-I व्याकरण परम्परा

Unit-I प्रतिशाख्य, शिक्षा, निरुक्त, पणिनीपूर्व व्याकरणकार सामान्यमाहिती 20
Pratishakhya, Shiksha, Nirukta, Paninis Predecessors

Unit-II पाणिनी कात्यायन, पतञ्जलि (मुनिश्रय) 20
(Panini, Katyayan, Patanjali)

Unit-III भर्तृहरि, भट्टोजी दीक्षित, नागेशभट्ट 20
(Bhartruhari, Bhattoji, Dixit, Nagesha Bhatta)

Unit-IV अष्टाध्यायी (सामान्य अध्ययन) 20
(Ashtadhyayi (Genral Study)

Unit-V पाणिनीय शिक्षा (Paniniya Shiksha) 20

1. व्याकरणशास्त्र का इतिहास- युधिष्ठिर मीमांसक
2. An Account of the Different Exisiting Systems of Sanskrit Grammar,
Betvalkar Shripado Drishna, 1976 Bharatiya Vidya
Prakashan, Varanasi.
3. चान्द्रव्याकरणवृत्त, समालोचनात्मकम् अध्ययनम् by H.Mishra Delhi 1974

Paper II व्याकरण प्रक्रिया

Unit-I	अजन्तपुल्लिंग प्रकरणम् (सिद्धान्तकौमुदी) (Ajantapullinga Prakaranam-Sidhanta Kaumudi)	२०
Unit-II	तिङ्गन्तप्रकरणम् (सिद्धान्त कौमुदी) (Tanganta Prakaranam-Sidhanta Kaumudi)	२०
Unit-III	हलन्तप्रकरणम् (सिद्धान्तकौमुदी) (Subanta Prakaranam Sidhanta Kaumudi)	२०
Unit-IV	धात्वर्धनिर्णय (Dhatvarthanirnaya)	२०
Unit-V	स्फोटनिरूपण (Sphotnirupana)	२०

Paper-III व्याकरण दर्शन (Philosophy of Grammar)

Unit-I	पातञ्जलमहाभाष्य (पस्पशाहिलिक) (Patanjal Mahabhashya Paspshahnik)	२०
Unit-II	वाक्यपदीय ब्रह्मकाण्ड (Vakyapadiya - Brahmakanda)	२०
Unit-III	परिभाषेन्दुशेखर (प्रथम वीस परिभाषा) (Paribhashendushekar (First Twenty Paribhasha)	२०
Unit-IV	भुषणसार (धात्वर्धनिर्णयप्रकार) Bhushansara (Dhatvarthanirnaya Prakara)	२०
Unit-V	आधुनिक भाषाविज्ञान ध्वनिविज्ञान, (Paninian Grammatical Tradition and Modern Linguistic Theories- Phonology & Morphology)	२०

वाङ्मय पारंगत भाग-२**गत भाग-२****प्रश्नपत्रिका १ ते ४****वर्ग (घ) संस्कृत साहित्य आणि अलंकार****प्रश्नपत्रिका I****साहित्यशास्त्र**

Unit-I	मम्मटकृत काव्यप्रकाश १, २, ४	२०
Unit-II	मम्मटकृत काव्यप्रकाश ७, ८.	२०

Unit-III	ध्वन्यालोक उधोतर २	२०
Unit-IV	भामहकृत काव्यालंकार परिच्छेद १, २, ३	२०
Unit-V	वामनकृत काव्यालंकार सुत्रवृत्ती प्रथम अधिकरण	२०

संदर्भग्रंथ

- १) श्री मम्मटाचार्य विरचित : काव्यप्रकाश
सविमर्श शशिकला हिन्दी व्याख्यागत व्याख्याकार - डॉ.सत्यप्रत सिंह
प्रकाशन - चौखम्बा विद्याभवन, वाराणसी २२१००१
२. काव्यप्रकाश - कृष्ण श्रीनिवास अर्जुनवाडकर, अरविन्द मंगरुळकर देशमुख प्रकाशन
७३९९ बुधवार, पुणे.
३. ध्वन्यालोक - आनंदवर्धन, जगन्नाथ पाठक, चौखम्बाप्रकाशन.
४. ध्वन्यालोक - प्रा.पु.ना. वीरकर, प्रा.मा.वा.पटवर्धन.
५. काव्यालंकार - आचार्य भामह विरचित
भाष्यकार - देवेन्द्रनाथ वर्मा, चौखम्बा प्रकाशन.
६. काव्यालंकार सूत्रवृत्ति - वामन जी.एन.झा. दिष्टी
७. भारतीय साहित्यशास्त्र - डॉ.ग.त्र्य.देशपांडे
८. ध्वनिसिद्धान्त - भा.र. आष्टिकर
९. शास्त्रत्रिदलम् डॉ.के.रा.जोशी, विश्वभारती प्रकाशन, नागपूर.

प्रश्न पत्रिकेचे स्वरूप**(काव्यप्रकाश)**

प्रश्न १ ला	६ पैकी ३कारिकांचे स्पष्टीकरण	१५ गुण
प्रश्न २ रा	टिपणे लिहा . ६ पैकी ३	१५ गुण
प्रश्न ३ रा	दीर्घोत्तरी प्रश्न २ पैकी १ ध्वन्यालोक	१० गुण
प्रश्न ४ था	(अ) ६ पैकी ३ कारिकांचे स्पष्टीकरणासह अनुवाद १२ गुण (ब) चार पैकी २ वर टिपणे लिहा भामहकृत काव्यालंकार	०८ गुण
प्रश्न ५ वा	६ पैकी ४ श्लोकांचा स्पष्टीकरणासह अनुवाद वामनकृत काव्यालंकार	२० गुण
प्रश्न ६ वा	६ पैकी ४ वर टिपणे लिहा	२० गुण

प्रश्नपत्रिका - २
नाट्यशास्त्र आणि नाटक

Unit-I	दशरूपक प्रकाश १ व २	२०
Unit-II	दशरूपक प्रकाश ३ व ४	२०
Unit-III	भरतमुनीचे नाट्यशास्त्र अध्याय २	२०
Unit-IV	भवभूतिकृत उत्तररामचरितम् अंक १ ते ४	२०
Unit-V	भवभूतिकृत उत्तररामचरितम् अंक ५ ते ७	२०

Books Recommended

दशरूपक - (हिन्दी) डॉ.सुधाकर मालवीय, कृष्णदास अकादमी, वाराणसी
दशरूपक (हिन्दी) डॉ.भोलाशंकर व्यास, चौखम्बा प्रकाशन
भवभूती - R.D.Karmarkar
Perspective in Bhavabhuti - P.M. Pande
Types of Sanskrit Drama - D.R. Mankad.
रसभावविचार श्री कंगले नागपूर शासकीय मुद्रणालय, नागपूर.
रसमीमांसा (Hindi) आचार्य रामचन्द्र शुक्ल, वाराणसी, १९४७
दशरूपकम् (नन्दीटिकासहित) रामजी उपाध्याय, वाराणसी
Sanskrit Theory of Drama and Dramaturgy by T.G. Mainkar, Delhi 1978. The
Theory of the Sandhis and the Sandhyangas by T.G. Mainkar, Delhi 1978.
Bharat Natyamanjari by G.K. Bhat, Pune. १९७६
तीरे संस्कृताची गहने, डॉ.के.रा.जोशी, विश्वभारती प्रकाशन, नागपूर.

गद्य आणि महाकाव्य

Unit-I	बाणभट्टकृत कादम्बरी महाश्वेतावृत्तान्त	२०
Unit-II	कालिदासकृत रघुवंशम् सर्ग १	२०
Unit-III	कालिदास कृत कुमारसंभवम् सर्ग ५	२०
Unit-IV	भारविकृत किरातार्जुनीयम् १	२०
Unit-V	श्रीहर्षकृत नैषधीयचरीत्तम् सर्ग ३	२०

१. महेशचन्द्र भारती - बाणभट्ट एवं कादम्बरी - एक आलोचनात्मक अध्ययन
२. अमरनाथ पांडे - बाणभट्टका साहित्यिक अनुशीलन
३. दुर्गा भागवत - रसमयी
4. Various Editions of the Text Books Recommended
5. S.V.Dixit - Banbhata - His Life and Literature
Karmarkar R.D. - Bana
६. चौखम्बा प्रकाशन - कुमारसंभवम् सर्ग ५
७. चौखम्बा प्रकाशन किरातार्जुनाय सर्ग १
८. चौखम्बा प्रकाशन - नैषधीय चरित सर्ग ३

**प्रश्नपत्रिका ४
सर्वसाधारण**

Unit-I	संस्कृत निबन्ध	२०
Unit-II	संस्कृत पत्रलेखन	१०
Unit-III	अपठित गद्य अपठित पद्य	२०
Unit-IV	रामायण अपठित पद्य लौकिक संस्कृत साहित्याचा इतिहास यामधील १५ व्या शतकापर्यन्त खालील भाग संस्कृत महाकाव्य खण्डकाव्य , स्त्रोत्रवाङ्मय, शतककाव्य.	२५
Unit-V	महाभारत संस्कृत साहित्याचा इतिहास यामधील १५ व्या शतकापर्यन्त खालील भाग- संस्कृत गद्यकाव्य चम्पूकाव्य, कथावाङ्मय, नाट्यवाङ्मय	२५

Books Recommended

- १) संस्कृत साहित्य का इतिहास पद्मभूषण आचार्य बलदेव उपाध्याय
- २) संस्कृत त्रिदलम् डॉ.के.रा.जोशी, भारती प्रकाशन, वंजारी नगर, नागपूर.
Sanskrit Sahitya ka Vishada Itihasa Gupta Puspa, Sastern Books
Linkers, Delhi, 1994.
History of Classical Sanskrit Literature - Dasgupta and De.

(क) वेद (Veda) M.A.Part-II

Paper I वैदिक साहित्य इतिहास (History of Vedic Literature)

Unit-I	संहिता (Samhita) Rgveda : Yajurveda contents vedic recension (sakhas) textual differences, recitation	२०
--------	---	----

Unit-II	ब्राम्हण - आरण्यक- उपनिषद् (Brahmanas, Aranyakas & Upanisades) Their Compositions, contents, styles, Vedangas Their Significance, contents, styles,	२०
Unit-III	अथर्ववेद - सूक्त (Atharvaveda Hymns) १. परमधाम (वेनसुक्तम्) (II.I) २. यजिनीयान् ऋषभः (IV. 38) ३. महद्ब्रह्म (I.32) ४. दीर्घायु.. प्राप्ति (III.II) ५. ब्रह्मोदनम् (IV.35)	२०
Unit-IV	१) ब्रह्मगवी (V.18) २) अरिष्टक्षयणम् (Omens) (Vi.27) ३) अभययाचना (driving away pests) (Vi.50) ४) तक्मनाशम् (V.22) ५) ब्रह्मचारिसुक्तम् (XI.5)	२०
Unit-V	१) सूर्यासुक्तम् (XIV.1 1 to 7) २) सतिसुक्तम् (XIX. 53) ३) दुःस्वप्ननाशनम् (XIX. 57) ४) रोहितसुक्तम् (XIII 3, 1 - 10)	२०

Books Recommended

- 1) History of Indian Lit. Vol. I Part I, Gonda Samhita 1975
- 2) History of Indian Literature, Vol.I, II, Ritual Sutra
- 3) History of Indian Literature Vol 1 Vedic Literature M. Winternits
- 4) Hymns of the Atharvaveda by M. Bloomfield Motilal Banarsidas Delhi-1961
- ५) Vedic Bibliography, B.N. Dandekar, Bori, Pune.

वेद (Veda)

Paper -II वैदिक ग्रंथ तथा व्याकरण (Vedic texts and Grammar)

ऋग्वेद - सूक्तम् (Rgveds Hymns)

Unit-I	१) अग्नि (१.१९) २) सूर्य (१.५०) ३) विष्णु (१.१५४) ४) ब्रह्मणस्पति (१.२३) ५) मरुत् (V.57)	
Unit-II	१) ८ पर्जन्य (V.83) २) मित्रावरुणी (VII.61) ३) सरस्वती (VII.95) ४) मण्डूक (VII.103) ५) यम (X.14)	

Unit-III	१) १५ मृत्यु (X.18) २) सरमा-पणि (X.108) ३) भिक्षुसुक्त (X.117) ४) हिरण्यगर्भ (X.121) ५) नासदीय (X.129).	
Unit-IV	१) वैदिक व्याकरण (Vedic Grammar)	
Unit-V	सायन- ऋग्वेद भाष्यभूमिका (Sayana's Rughhashaybhumika)	

Books Recommended

- 1) A Vedic Grammar for students by A.A. Macdenell Motilal Banarjiddass, Delhi, 1968.
- 2) Sayana's Introduction to the R.V. (English Translation) P. Peterson
- 3) Rgvedbhashabhumiika with Hindi Comm. by Jagannath Pathak Varanasi 1960.
- 4) Vedic Bibliography, R.N. Dandekar Bori, Pune.

Paper-III वैदिक श्रौत - वाङ्मय (Vedic Ritual Texts)

Unit-I	शतपथ ब्राह्मण (Shatapatha Brahmana) Kanda V वाजपेय.	
Unit-II	शतपथ ब्राह्मण (Shatapatha Brahmana) Kanda V राजसूय	
Unit-III	शतपथ ब्राह्मण (Shatapatha Brahmana) Kanda V चरकसौत्रामणी	
Unit-IV	आपस्तम्ब श्रौतसूत्र (Apastamba Shrauth Sutra) Prashna	
Unit-V	आपस्तम्ब श्रौतसूत्र (Apastamba Shrauth 1,2 and 3 Sutra Prashna दर्शपूर्वमासोष्टि	

Books Recommended

- 1) Shatapatha Brahmana, Ed. G.P. Upadyaya, New Delhi 1970.
- 2) The Shrautasutra of Apastamba Ed. S. Exioakaogartam Ntsine, 1964
- 3) Shrautakesha, Ed. R.N. Dandekar and C.G. Kashikar, Pune 1978
- 4) History of Indian Literature (Vol.I) by M. Winternitz Delhi 1977
- 5) Vedic Bibliography, R.N. Dandekar, Bori, Pune.

M.A. Part-II वेद (Veda) Paper-III

वैदिक श्रौत-वाङ्मय (Vedic Rctual Texts)

Unit-I	शतपथ ब्राह्मण (Shatapatha Brahmana) Kanda V वाजपेय १) दिर्घोत्तरी दोन प्रश्न विचारावेत. पैकी एकाचे उत्तर लिहावे. १५ २) टीपा - दोन टिपांच्या पैकी एक टीप लिहावी. ०५	
Unit-II	शतपथ ब्राह्मण १) दीर्घोत्तरी प्रश्न दोन पैकी एक १५	

	२) टीपा-दोन टीपां पैकी एक टीप लिहावी	०५
Unit-III	शतपथ ब्राह्मण	
	१) दीर्घोत्तरी प्रश्न दोन पैकी एक	१५
	२) टीपा - दोन टीपां पैकी एक टीप लिहावी.	०५
Unit-IV	आपस्तम्ब श्रौतसूत्र -	
	१) भाषांतर	
	दोन अवतरणांच्या पैकी एका अवतरणांचे भाषांतर लिहिणे	१०
	२) दोन पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहिणे	१०
Unit-V	आपस्तम्ब श्रौतसूत्र	
	१) भाषांतर -	
	दोन अवतरणां पैकी एका अवतरणांचे भाषांतर लिहिणे	१०
	२) दोन पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहिणे.	१०

Paper -II वैदिक ग्रंथ व्याकरण (Vedic texts & Grammar)

ऋग्वेद - सूक्त (Rgveda Hymns)

Unit-I	अ) तीन पैकी दोन ऋचांचा अर्थ स्पष्ट करा	०८
	ब) कोणत्याही एक सूक्ताची सविस्तर माहिती	१२
Unit-II	अ) तीन पैकी दोन ऋचांचा अर्थ अनुवाद	१०
	ब) तीन पैकी दोन टीपा	१०
Unit-III	दोन पैकी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
Unit-IV	अ) तीन पैकी दोन ऋचा पदपाठाकरिता	१०
	ब) स्पष्टीकरणात्मक टीपा ३ पैकी २	१०
Unit-V	दीर्घोत्तरी प्रश्न दोन पैकी एक	२०

एम.ए.भाग-२ संस्कृत (ख)

प्रश्नपत्रिका १ संस्कृत साहित्य शास्त्र

		एकुण गुण १००
Unit-I	प्रश्न १ ला	
	१) ६ पैकी ३ कारिकांचे अर्थ आणि स्पष्टीकरण -	१२ गुण
	प्रश्न २ रा	
	२) चार पैकी दोन टिपा लीहा -	८ गुण
	किंवा	
	दोन दीर्घोत्तरी प्रश्नांपैकी १ प्रश्न लीहा	

Unit-II	प्रश्न ३ रा	
	१) ६ कारिकांपैकी ३ चा अर्थ आणि स्पष्टीकरण -	१२ गुण
	प्रश्न ४ था	
	२) चार पैकी दोन टीपा -	८ गुण
	किंवा	
	दोन दीर्घोत्तरी प्रश्नांपैकी १ प्रश्न लिहा.	
Unit-III	प्रश्न ५ वा	
	१) ६ पैकी ३ कारिकांचा अर्थ स्पष्टीकरण.	१२
	प्रश्न ६ चार पैकी दोन टीपा लिहा	-०८
Unit-IV	प्रश्न ७ (अ) सहा कारिकांपैकी चारचे भाषांतर लिहा	-२०
	(ब) सहा सूत्रांपैकी चार सुत्रांचे भाषांतर व स्पष्टीकरण करा	-२०

प्रश्नपत्रिका - २

एकुण गुण - १०० वेळ ३ तास

नाट्यशास्त्र आणि नाटक

Unit-1	दशरूपक १ व २ प्रकाश	
	प्रश्न १ ला ५ पैकी ३ कारिकांचे सानुवाद स्पष्टीकरण	१५ गुण
Unit-II	दशरूपक ३ व ४ प्रकाश	
	प्रश्न २	
	अ) ५ पैकी ३ वर टिपणे लिहा	१५ गुण
	ब) दीर्घोत्तरी प्रश्न २ पैकी १	१० गुण
Unit-III	नाट्यशास्त्र अध्याय २	
	प्रश्न ३	
	अ) ३ श्लोकांपैकी दोन चे स्पष्टीकरण	-१०
	ब) चार पैकी दोन वर टिपा	-१०
Unit-IV	उत्तररामचरितम् अंक १ ते ४	
	अंक ५ ते ७	
	प्रश्न ४	
	अ) ५ श्लोकांपैकी तीन श्लोकांचा अनुवाद	-१५
	ब) ४ वाक्यांपैकी दोन वाक्यांचे संदर्भासह स्पष्टीकरण	-१०
	प्रश्न ५	
	उत्तररामचरितम् नाटकावरील	
	पाच पैकी तीन वर सविस्तर टिपा	-१५
	किंवा	
	दीर्घोत्तरी प्रश्न	

प्रश्न पत्रिका ३ (गद्य आणि महाकाव्य)

Unit-I	कादम्बरी महाश्वेतावृत्तान्त	
	अ) दोन पैकी एका उताऱ्याचे भाषांतर	-१०
	ब) दोन पैकी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न	-१०
Unit-II	अ) रघुवंशम सर्ग १ चार पैकी दोन टीपा सोडवा	-०८
Unit-III	ब) कुमारसम्मवम् सर्ग ५	-१२
	अ) ५ पैकी ३ श्लोकांचे भाषांतर लिहावे	-१२
	ब) दोन पैकी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न	-०८
Unit-IV	नैषधीयचरितम् सर्ग ३	
	अ) ६ पैकी ३ श्लोकांचे भाषांतर करणे	-१२
	ब) टिपण लिहा ५ पैकी ३	-१२
Unit-V	दोन पैकी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न	-१६

प्रश्नपत्रिका ४

सर्वसाधारण

एकुण गुण १००

Unit-I	प्रश्न १ ला	५ विषयांपैकी एका विषयावर संस्कृत निबंध	२०
Unit-II	प्रश्न २ रा	४ विषयांपैकी एका विषयावर संस्कृत पत्र लेखन	१०
Unit-III	प्रश्न ३ रा	अ) २ गद्य उताऱ्यापैकी एकाचा अनुवाद ब) ४ पैकी २ पद्यांचा अनुवाद	१० १०
Unit-IV	प्रश्न ४ था	अ) एक दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक) ब) चार पैकी दोन विषयांवर टिपा	१५ १०
Unit-V	प्रश्न ५ वा	अ) एक दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक) ब) चार पैकी दोन वर टिपा	१५ १०